

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет

УДК.930.1
ББК 63
I - 90

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Матеріали регіональної науково-практичної
конференції молодих вчених, аспірантів,
здобувачів, магістрантів

Випуск III

Рівне – 2008

Історія очима молодих дослідників. Збірник наукових праць.
Випуск 3 / Редкол.: В.Шеретюк, Л.Галуха, П.Савчук, Р.Давидюк. –
Рівне: РДГУ, історико-соціологічний факультет, 2008. – 287 с.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних
проблем української та світової історії, виголошені на регіональній
науковій конференції молодих вчених, аспірантів, здобувачів,
магістрантів 13 грудня 2006 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний
факультет).

Редколегія:

Шеретюк В.М. – голова редколегії, кандидат історичних наук, доцент
Галуха Л.Ю. – заступник голови редколегії, кандидат історичних наук,
доцент
Савчук П.О. – кандидат історичних наук, професор
Давидюк Р.П. – кандидат історичних наук, доцент

Літературне редагування:

Бородинська Л.І. (розділи 1,3)
Кревська Г.А. (розділ 2)
Тимочко І.Б. (розділ 1)

Рецензенти:

Троян С.С. – доктор історичних наук, професор
Жиліюк С.І. – доктор історичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного
гуманітарного університету (протокол № 11, від 27.06.2008 р.)

© Історико-соціологічний факультет РДГУ
© Українське історичне товариство при
історико-соціологічному факультеті РДГУ

47. Рубльов О.С., Чеченко Ю.А. Згадка про сумні роковини. – К., 1990.
48. Рубльов О.С., Чеченко Ю.А. Сталінщина і доля західноукраїнської інтелігенції (20-50-ті роки ХХ ст.). – К., 1994.
49. Русначенко А. Народ збурений. Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940-1950 роках. – К., 2002.
50. Самсонов А.М. Крах фашистської агресії 1939-1945 рр. – М., 1980.
51. Сергійчук В.І. Правда про „золотий вересень” 1939-го. – К., 1991.
52. Соціалістичні перетворення в західних областях Української РСР, 1939-1979: Зб. документів і матеріалів. – К., 1980.
53. Суспільно-політичний розвиток західних областей УРСР, 1939-1989: Зб. документів і матеріалів. – К., 1989.
54. Філіпов С. Звільнення: Діяльність органів ВКП(б) на Західній Україні та в Білорусії // Карта: Російський незалежний історичний і правозахисний журнал (Рязань). – 1995. – № 10/11. – С. 30-39.
55. Шайкан В. Українська інтелігенція напередодні Другої світової та Великої вітчизняної воєн: Витоки колаборації // Історичний журнал. – 2006. – № 3. – С. 83-91.
56. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х років: сторінки неписаної історії. – К., 1993.
57. Ярош Б.О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях у 30-50-ті роки ХХ ст. (Історико-політологічний аспект). – Луцьк, 1995.
58. Lebidiewa N. „Proces podejmowania decyzji katyńskiej” // Europa nie prowincjonalna. Warszawa–Londyn, 1999. – S. 1155-1174.

Кратюк І.Б.,
аспірантка кафедри
всесвітньої історії РДГУ
Науковий керівник:
проф. Гон М.М.

„ДОПОМІЖНА УКРАЇНЬСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ

У взаєминах українців і євреїв часів Другої світової війни важливу роль відіграла українська поліція. В генерал-губернаторстві її утворення припало на серпень 1939 р. Підпорядкована німецькій окупаційній владі, вона замінила ту, яку було створено українцями з власної ініціативи після краху радянської влади в Західній Україні [7, с.174]. Старі підрозділи поліції, які поставали за допомогою Організації українських націоналістів (ОУН), розпущено, а її керівника І.Равлика розстріляно [5, с. 173].

Новопостала структура отримала назву „Допоміжна українська поліція на службі німецького вермахту” [4, с. 176]. В рейхскомісаріаті „Україна” її створено згідно з наказом Гітлера від 6 листопада 1941 р. [9, с. 76].

Допоміжна поліція не була єдиною структурою. Вона поділялася на чотири підрозділи – „пожежну охорону”, „допоміжну охоронну службу”, „індивідуальну службу” (поліцаї та жандарми) та „батальйони допоміжної поліції” [10, с. 242].

На заклик працевлаштування в поліції спочатку зголосилися переважно вихідці з села. Пізніше служити в „Українській помічній поліції” виявили бажання більше людей з середньою й вищою освітою [7, с. 401, 403]. Це були переважно люди молодого віку: початковий віковий ценз (26-38 років) згодом знижено до 22 років. Серед вимог, що висувалися владою до претендентів на працевлаштування в „Допоміжній українській поліції”, – непритягнення до кримінальної відповідальності за кримінальні злочини [7, с. 401, 403]. В таких параметрах формується загальний соціальний портрет тих, хто служив у поліції.

Вона формувалася на засадах співробітництва українців з окупаційною владою на індивідуальному рівні. На цей надзвичайно важливий аспект звертає увагу відомий вчений В.Косик. Він, зокрема, зауважує: про їхнє політичне співробітництво за наказом уряду чи будь-якої української партії ніколи не йшлося [4, с. 178].

Ці міркування вченого не дають відповіді на кардинальне питання, а саме стосовно мотивації колабораціонізму. Згідно з К.Паньківським, „велику роль грала ненависть підсилювана великими зусиллями окупаційної влади, жадова наживи, часом примусовість положення, часто конечність самозбереження” [7, с. 74].

Службовці „шуцманшафт”, тобто допоміжної поліції, підпорядковувалися поліції німецькій. Відповідно й керувало нею німецьке гестапо [5, с. 173]. Сфера компетенції першої – забезпечення громадського порядку [4, с. 178]. Проте як вчені, так і сучасники початку 1940-х рр. виявляють однаковість у тому, що її нерідко використовували не за призначенням. Так, К.Паньківський зауважує: „...Німецьке начальство вживало її до виконання різних доручень, які не входили в обсяг її діяння, а від яких поліція не могла відмовитися” [6, с. 395]. Далі він же стверджує: „...Німці почали вживати міліцію для своїх цілей передусім на, так сказати б, протижидівському відтинку”. Йшлося, зокрема, про звільнення помешкань, які раніше належали євреям, реквізицію їхнього майна тощо [4, с. 401].

Наведемо й міркування відомого українського вченого Я.Грицака, які мають принципове значення для розкриття досліджуваної проблеми: „Українську т.зв. допоміжну поліцію німці використовували для організації й безпосередньої участі у стратах єврейського населення. Вона виконувала ці функції не лише на українських землях, але й у польських, білоруських та литовських гетто” [2, с. 61].

Пізніше, навесні 1942 р., коли Німеччина відчула гостру потребу концентрації своїх військ на фронті, українських поліцаїв залучили до боротьби з радянськими партизанами [4, с. 232]. Враховуючи вищезазначені фактори, сучасний дослідник проблеми колабораціонізму В.Шайкан зауважує: „Не секрет, що українські поліцейські та напіввійськові формування гітлерівці використовували для пацифікаційних акцій на Люблінщині, знищення євреїв на території генерал-губернаторства, проти партизанів...” [10, с. 140].

Так, маємо підстави стверджувати, що українська поліція брала участь у пошуку євреїв, яких мали вести на страту. З цього приводу свідок розповідав: „Мені запам’ятався один страшний день літа 1941 року. Це була українська Пречиста. Цього дня на нашу єврейську вулицю увірвалися есесівці й українські поліцаї. Вони відібрали 350 євреїв – виключно чоловіків. Про їхню долю нам довгі роки не було відомо...” [1, с. 76].

Одна з функцій, яку виконувала поліція, – це відбір євреїв для страти. Доведемо це твердження на прикладі подій, що відбулися в с. Корчів’я Костопільського району: „Приблизно числа 20-25 вересня 1942 р. до вищезазначеного села приїхала поліція в складі 4-х німців, прізвищ яких я не знаю, і близько 50 чоловік поліцейських... Вищезгадані зрадники Батьківщини зібрали євреїв у кількості 500 чоловік і повели в напрямку міста Костополя. Управляючий „штатсгута” Кулик говорив, щоб ми не хвилювалися, що усіх нас ведуть нібито на роботу в місто Костопіль...”

Після того, як розстріл закінчили, могилу засипали землею й проїхали по ній кілька разів машиною, утрамбувавши її. Все це відбувалося протягом 2-3 годин. Після цього німці разом зі зрадниками Батьківщини навантажили на підводи та машини зняті з людей речі й повезли з собою” [1, с. 80].

Ще одна роль, яку виконувала поліція, – конвоювання жертв до місця страти. Здійснивши цю функцію, вони, здебільшого, не брали участі у вбивстві. Ось що з цього приводу розповідав мешканець Корця Н.Анапольський: „З 1941 до 1944 року я служив у корецькій українській поліції, брав участь у розстрілі євреїв з Корецького гетто. Сам я не стріляв – наш підрозділ стояв у оточенні лісу, який підступав до того місця, де відбувалася акція... Якщо поліцаї помічали ... порушника (того, хто намагався пробратися до місця страти поза чергою, щоб не бачити поневірянь побратимів – І.К.), його повертали на місце жорстоко б’ючи...” [1, с. 79].

Окрім пошуку євреїв для їх концентрації в гетто, конвоювання їх до місця страти й їх оточення, поліцейські в силу незалежних від них

обставин залучалася до процесу поховання жертв. „На другий день група з 30 чоловік, серед яких був і я, – свідчила після завершення війни одна з жертв голокосту, – у супроводі членів юденрату й українських поліцаїв, з лопатами відправилися до місця загибелі наших близьких...” [1, с. 78].

Події такого роду зумовлюють проблему трактування ролі поліцейських: ті з них, які залучалися до поховання жертв, є співучасниками злочинів проти людяності чи їх статистами в силу незалежних від них обставин?

Звичайно, визначену контрверсію не слід схематизувати й універсалізувати. Подекуди в діях окремих службовців поліції простежується, здається, патологія свідомості. Як приклад для обґрунтування цього твердження – вбивство одним з українців тих дівчат єврейської національності в урочищі Сосонки, що поблизу Рівного, з якими він кількома роками раніше вчився в школі [1, с. 23].

Припускаємо, що такий прояв патології свідомості зумовлювався національним мотивом. Це твердження правомірно застосовувати щодо тих, хто став убивцею з власної волі або ж активним/пасивним співучасником злочину. Як аргумент правомірності такої постановки питання наведемо розповідь невідомого члена ОУН про події в Мізочі жовтня 1942 р.: „В’їжджаю на [...], дивлюся, перейшла дорогу жидівка з дитиною. Я став, дивлюся, що ж робити [?]. Дай кріса, зараз поклав би тут трупом. Пішла в поля, в напрямку Озерка. Іду далі, аж зустрічаю шудмана і кажу, що там і там є жидівка. Кличе мене щоб показав, і ми поїхали. Наздогнали і він до неї [говорить], щоб ішла вперед, вона до нього з дитиною кидається. Тоді ударив два рази люхвом в груди і вона впала, а тоді звився три рази димок над її головою, і ми поїхали кожен у свою дорогу...” [1, с. 70].

Промовистим є й допит органами НКВС Б. Воробчука: „Питання: хто зрадив і розстріляв 17 чоловіків євреїв, які переховувалися в Надчиському лісі.

Відповідь: Про це мені нічого не відомо. Але зі слів мешканців нашого села я чув, що Воробей чи Воробач Кирило, по-батькові не пам’ятаю, до місця переховування євреїв в Надчиському лісі возив німців, які там усіх євреїв розстріляли...” [3, арк.118].

Таким чином, у контексті голокосту службовці допоміжної поліції є суб’єктами процесу знищення євреїв. Водночас слід враховувати, що частина поліцейських безпосередньо жертв не знищувала. Вони прилучилися до голокосту в силу виконання функцій охоронців гетто та місць масового знищення євреїв. Це, зрозуміло, не знімає проблеми їх моральної відповідальності за свої вчинки.

Одна з функцій, яку виконувала українська поліція в час голокосту, – охорона гетто. Так було, наприклад, у Золочеві, де українці разом з єврейською міліцією охороняли його зовнішній периметр [8, с. 34]. Більше того: як стверджує Я.Грицак, „українські поліцейські були охоронцями у концентраційних таборах” [2, с. 61].

Варіативність мотивів колаборації – політичні, економічні тощо – дають підстави припускати: ті, хто співробітничав з нацистами з політичних мотивів, могли і не брати участі у вбивствах „сусідів”. Але ті, хто ступав на шлях вбивств із ненависті до євреїв, швидко повинні були інтегруватися в процес кривавих каральних операцій проти колишніх співгромадян. Багато хто прилучився до реалізації „остаточного розв’язання єврейського питання” за винагороду – гроші, мило, сіль тощо. Саме матеріальна винагорода й спонукала допомагати пошукові євреїв, що уникали реєстрації, викривати тих, хто їх рятував.

Досліджуючи діяльність допоміжної поліції в контексті проблеми українсько-єврейських взаємин, слід перш за все враховувати критерій активності чи, навпаки, пасивності, у переслідуванні її службовцями жертв, їх знищенні. Думаємо, що поведінка поліцейських у цьому контексті визначалася передусім мотивами колаборації й рівнем фобії. До того ж, окупаційна влада повсякчас намагалася провокувати агресію місцевого населення щодо євреїв, вкоренити чіткий поділ на „своїх” (неєвреїв) та „чужих” (євреїв). Цей латентний поділ, враховуючи дихотомію між „я” й „не-я”, діє постійно і нерідко додатково стимулюється фактором національної самосвідомості.

Агресія вбивць стосовно жертв стала „патологією” свідомості й політичної поведінки, що почала виявлятися в „прозаїчних” вчинках, які нівелювали цінність людського життя, гуманізм, та перетворилася на агресію вбивць, яка втілилася в постійному насиллі. Воно стало невід’ємною складовою поведінки вбивць щодо „дегуманізованих” ними євреїв.

Зауважимо, що в окремих випадках слід говорити не тільки про відсутність жалю у вбивць, а й про „патологію” свідомості свідків. З точки зору політичної психології, йдеться про т.зв. нетипову поведінку [6, с. 243].

Отже, чимало службовців „Допоміжної української поліції на службі німецького вермахту” безпосередньо причетні до „остаточного вирішення єврейського питання”. Цей висновок зумовлений не стільки фактом колаборації, скільки тими функціями, які виконували поліцейські. Серед них – пошук жертв, їх конвоювання до місць страти, охорона гетто й концентраційних таборів.

Водночас важливим є те, що частина службовців „допоміжної української поліції” безпосередньо євреїв не вбивали. Вони стали злочинцями через виконання наказів, з якими, можна припустити (з огляду на окремі аспекти їх дій), вони не погоджувалися. Проте, це лише окреслює контроверсію стосовно оцінки дій поліцейських. Натомість однозначним є інше: вони причетні до злочинів проти людяності.

Джерела і література:

1. Гон М.М. Голокост на Рівненщині (документи та матеріали). – Дніпропетровськ: Центр „Ткума”; Запоріжжя: Прем’єр, 2004.
2. Грицак Я. Українці в антиєврейських акціях у роки Другої світової війни // Т.1. – 1996. – № 8. С. 60-69.
3. Державний архів Рівненської області, ф.Р-2771, оп. 2, спр. 4581.
4. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. – Париж–Нью-Йорк. – Львів, 1993.
5. Наконечний Є. „ШОА” у Львові. – Львів, 2006.
6. Ольшанский Д.В. Политическая психология. – СПб., 2002.
7. Паньківський К. Роки німецької окупації. – Нью-Йорк–Торонто, 1965.
8. Петелицький С. До Освенциму за Україну / Пер. з англ. – Ванкувер–Торонто. – К., 2000.
9. Українська поліція // Гісем О.В., Мартинюк О.О. Голокост в Україні (1941-1944): Словник-довідник. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2007. – С. 76.
10. Шайкан В.О. Колабораціонізм на території рейхскомісаріату „Україна” і військової зони в роки Другої світової війни. Монографія. – Кривий Ріг, 2005.

УДК 94: 908 (477.81) = 411.16

Михальчук Р.,
магістр історико-
соціологічного
факультету РДГУ
Науковий керівник:
доц. Савчук П.О.

ЖОВТЕНЬ 1942-го: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ

*Не всі жертви нацизму були євреї,
Але всі євреї були жертвами нацизму*
Елі Візель

Про голокост часів Другої світової війни сказано і написано багато, тому в декого може скластися враження, що про всі ті сторінки історії відомо все. Так, написано і сказано багато, але

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	3
Мирончук М. ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	3
Прокопчук С. БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА 1651 р. У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІТОПИСІ XVII-XVIII ст.....	8
Парфенюк В. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА У МІФАХ ТА ФАКТАХ.....	14
Мельник І. СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО БОРОТЬБА ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	22
Копищик А. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ.....	28
Кукурудза А.Р. ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ.....	32
Рачок В. УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
Фалат О. ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ У 30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ.....	47
Самсонюк Т.М. ДІЯЛЬНІСТЬ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ 1939-1941 РР.: РАДЯНСЬКА ТА ПОСТРАДЯНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ.....	53
Кратюк І.Б. „ДОПОМІЖНА УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ.....	63
Михальчук Р. ЖОВТЕНЬ 1942-ГО: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ.....	68
Писцьо В. СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	78
Карпуніна Т.О. ХОЛІМСЬКО-ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ, ЇЇ ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ.....	85

Вертелецька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ „РАДЯНІЗАЦІЇ” НА РІВНЕНЩИНІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	91
Бондарчук-Саввон Н.С. МІСТО ІЗЯСЛАВ У ЕТНОНІМАХ ТА ТОПОНІМАХ.....	96
ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ	103
Калитюк О.О. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ХЕТТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	103
Петлюк І.В. БОСНІЙСЬКІ СЛОВ’ЯНИ-МУСУЛЬМАНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ (XV – поч. ХХ ст.).....	109
Давидчук С.Ю. ІНКОРПОРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В РОСІЙСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ У XVIII ст.....	117
Кедрук О.П. „ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	124
Шмид О.П. ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.....	129
Івчик Н.С. ТЕНДЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ ЩОДО НІМЦІВ ВОЛИНІ У ХІХ ст.....	136
Нагорнюк О.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ В 1920-х -1930 рр.....	145
Долганов П.С. МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО – АРТИКУЛЯТОР ІДЕЇ ЗМІН СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ СУБ’ЄКТІВ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ.....	150
Бунечко С.М. НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ).....	156
Сухий П.В. КОЗАЧІ ФОРМУВАННЯ У ВЕРМАХТІ ТА СС.....	163
Галуза В.П. УКРАЇНСЬКА „ЦІНА” ПЕРЕМОГИ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНАХ – ТАЄМНИЦЯ ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ?.....	171
Федюкевич О.В. ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРАВЛЯЧИХ СИЛ.....	178

Козлюк Р.В. СЕРЕДНЯ АЗІЯ І КАВКАЗ: МІЖ РОСІЄЮ І США.....	184
Іванченко О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТА СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ.....	188
Коломис Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ.....	193
Желізняк В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ.....	203
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ.....	206
Ісічук Т.С. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ.....	206
Бородинська Л.І. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	212
Єфимець А.К. НА ДДНІПРЯНСЬКІ ЕМІГРАНТИ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (1921-1939).....	217
Пивоварчук Н.М. МІЖВОЄННА ПРАГА – РОСІЙСЬКИЙ ОКСФОРД.....	222
Олексій Заворотній БЕРЕСТЕЦЬКА СІЧА. ДРАМА.....	226
ЗМІСТ.....	285

Наукове видання

Історія очима молодих дослідників

*Збірник матеріалів регіональної наукової конференції
молодих вчених, аспірантів, здобувачів, магістрантів*

Випуск 3

Відповідальні за випуск: **Шеретюк В.М.** – кандидат історичних наук,
доцент, декан історико-соціологічного
факультету РДГУ
Галуха Л.Ю. – кандидат історичних наук,
доцент, заступник декана історико-
соціологічного факультету РДГУ

Комп'ютерна верстка: *Бородинська Л.І., Самсонюк В.Б., Третяк О.Ю.*
Комп'ютерний макет: *Третяк О.Ю.*

Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів
Відповідальність за наукову точність і грамотність матеріалів несуть
автори та їх наукові керівники

Підписано до друку 15.07.2008 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 15,2.
Наклад 100 прим. Зам. №55/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету